

LA INDIRECTA

. L'ENTREVISTA

Josune Muñoz ESPECIALISTA EN CÒMIC I CREADORA DE SKOLASTIKA

“El còmic és responsable de moltes de les fantasies misògines existents”

És una de les especialistes més reconegudes sobre còmic femení a Europa, però, sobretot, és l'ànima i la creadora de l'únic centre d'àmbit continental i quasi mundial dedicat a la crítica literària femenina: Skolastika. Feminista i emprenedora basca, Josune Muñoz ha estat capaç de tirar endavant aquest espai, situat a Bilbao, on es fan tallers sobre literatura femenina i activitats culturals, a més d'albergar un centre de documentació d'obres creades per dones de totes les edats. Una utopia feminista feta realitat al cor del País Basc.

Anna Pujol Reig
indirecta@setmanaridirecta.info

Com va començar Skolastika?

Vaig llegir coses de les *salonistes* franceses dels segles XVII i XVIII, de les dones que van crear espais com Shakespeare&Co. o les corts de literatura. Però, realment, Skolastika es va posar en marxa quan em vaig trobar sola amb dues criatures i em vaig adonar que les condicions en què treballava em portarien a una precarietat molt extrema. Vaig decidir deixar de viure de l'ajuda social, perquè creia que la meua formació em permetia fer alguna cosa més.

Què tracta la crítica literària feminista?

És una crítica postmoderna, fruit d'introduir la teoria feminista a la crítica tradicional, producte del pensament anglosaxó. És una teoria multidisciplinària que ens permet recuperar les dones en qualsevol disciplina. Skolastika és fruit d'aquest treball teòric i pràctic.

Com veus el feminisme en l'actualitat?

Detecto que els prejudicis respecte el feminisme calen més del que em podia imaginar, sobretot entre les dones de 20 a 30 anys, i això és molt greu. De fet, la idea d'estudiar el còmic era per comprobar si aquest format aconseguia atraure les dones més joves. I, efectivament, les atrau, però el feminisme les torna a tirar enrere.

Tenen una idea esbiaixada del moviment?

Moltes reconeixen que no hi ha igualtat, però consideren que les feministes són unes histèriques lesbianes que estan enfadades

amb els homes i que ningú no les estima.

Sembla contradictori perquè la majoria de dones joves tenen una formació acadèmica...

Però, què han après a la universitat? No els importen les seves experiències sexistes? Em preocupa aquesta falta d'esperit crític. A la meua època, les feministes lluitadores eren heroïnes, ja que havien aconseguit coses tan bàsiques com el dret al divorci o a l'avortament... en definitiva, s'hi deixaven la pell. Què passa ara, s'oblida aquesta memòria? Sembla que no existeixi.

Potser les exigències socials cap a les dones són més altes...

Son més altes que abans, sobretot pel que fa al físic. Quan, fa vint anys, veïem la Mujer Maravilla o Vampirella, el seu model físic era una fal·làcia, perquè no es podien tenir uns pits enormes i una cintura petita, no era real. Per tant, no es produïa una identificació amb elles. Però, avui dia, sí. Et pots operar els pits per tenir-los ben grans i treure't costelles per tenir menys cintura. És a dir, aquells estereotips delirants de les fantasies misògines poden ser reals. Imagina't quina pressió i a quin nivell de bogeria hem arribat.

Has fet referència a la Mujer Maravilla i a Vampirella, que són fruit de pensaments sexistes. Com han evolucionat els estereotips femenins en el món del còmic?

Sempre han estat molt perillosos. Encara que els fenòmens Persepolis i Zatrapí han obert una via important cap a la novel·la gràfica i l'expressió de les dones, la realitat és que el *mainstream* continua

ROBERT BONET

movent-se en mons simbòlics masculins molt sexistes i misògins. Hi ha una perpetuació fins a l'exageració d'aquests estereotips, amb una dona que cada vegada té els pits més grans i la cintura més estreta i, a sobre, ha d'anar amb talons.

Es perverteix la imatge de les dones dins el món del còmic?

Recordem la capacitat que té el còmic de transmetre imatges de manera ràpida, efectiva, moderna i atractiva, tant per bé com per mal. És un imaginari popular i simbòlic molt potent, per això hem d'estar alerta per saber treballar-lo i estudiar-lo en tot moment. L'anècdota de les *vampirelles* imposibles dels anys 70, que avui són

realitat, és molt significativa. En aquest sentit, les fantasies misògines dels còmics hi tenen un grau de responsabilitat molt elevat.

Ajuden a crear aquests estereotips?

Han contribuït a crear figures femenines que només són cos i sexe. Sobretot els còmics dels anys 90, que es van convertir en una màquina de pseudopornografia. Les dones que n'havíem llegit de dècades anteriors al·lucinàvem. Les fantasies eren una manera ràpida de fidelitzar el personal masculí, fins arribar a l'extrem que, en la majoria dels casos, els únics finals possibles per les dones eren la violació o la mort.

. LA COLUMNA

Dret a l'habitatge?

Jordi Oriola Folch
opinio@setmanaridirecta.info

D'ençà de la crisi, els desnonaments s'han multiplicat per cinc, i a l'Estat espanyol se'n fan una mitjana de 517 al dia! En aquest marc, el CGPJ encarrega a sis magistrats un informe amb mesures per agilitzar els processos civils. En l'annex d'aquest informe s'aborden el tema dels desnonaments i estipulen 18 mesures concretes per canviar el com s'haurien de tractar judicialment. L'informe, amb un enfocament molt més humanista que la llei d'hipoteques del 1909, es filtra a la premsa, i la ciutadania rep amb esperança que els jutges comencin a cedir a la pressió popular que reclama solucions. Però el 24 d'octubre, el mateix CGPJ es desmarca de l'informe que havia encarregat, i no assumeix ni vol debatre el seu contingut. Un dia després, a Granada, en José Miguel Domingo se suïcida penjant-se amb una corda quan l'anaven a desnonar per una hipoteca de 240.000 euros amb la Caja Rural de Granada. L'endemà, Manuel G.B., veí de Burjassot al País Valencià, s'intenta suïcidar saltant per la finestra quan venien a desnonar-lo. I el 9 de novembre, Amaia Egaña de Barakaldo, se suïcida llançant-se per la finestra davant l'imminent desnonament per una hipoteca amb La Caixa. No és perquè si que, el 8 de novembre, l'advocada general del Tribunal de Justícia de la UE, Juliane Kokott, fa públic un dictamen sobre un cas d'un ciutadà expulsat de l'habitatge per impagament d'una hipoteca amb CatalunyaCaixa. En el dictamen denuncia que la normativa espanyola de desnonaments vulnera la normativa comunitària perquè no garanteix una protecció eficaç dels consumidors davant possibles clàusules contractuals abusives en les hipoteses. Davant de tots aquests casos, la dació en pagament és el mínim que s'hauria de contemplar, sempre entenent-la retroactivament, però caldria anar molt més enllà amb les dues altres mesures que la PAH exigeix: la moratòria dels desnonaments en els casos d'habitatge habitual i posar els pisos buits dels bancs en règim de lloguer social. Si això no es fa urgentment, haurem de ser coherents i demanar la modificació de la Constitució per tal d'esborrar el dret a un habitatge digno que s'hi contempla.